

Forgách András

ZEHUZE

(Regényrészlet)

...persze Apus mikor megjött, leszállt a hajóról, és megdöbbsent, hogy az ótestamentumi zsidók itt a beudinok, a bámulatosan szép ruháikban, a szénné égett pofájukkal, ez a kis rabbinövendék, itt perzselődnek ezer éve a napon, na persze de akkor is mi voltunk itt előbb, már a Biblia megmondta, mi mindenki előtt itt voltunk, még nem volt semmi, de mink már itt voltunk, pusztuljon el, aki azóta jött, benne van a Tánáchba, marék üveggyöngyér tízezer dunam, az arabok vabankra játszanak, minden, vagy semmi, mi is, csak okosabban, persze mindenki tagadja, a Jewish Agency naponta adja ki a megcáfolhatatlan cáfolatokat, viszont az is igaz, hogy mi aztán tényleg tudunk dolgozni, te is ültetél gyönyörű platánt a Rótsild-bulváron, igazán szép árnyékot ad, múltkor a cinemából jövet megálltunk alatta Apussal, nem tudtunk továbbmenni, képzeld milyen rettentő bosszúság ért, megtaláltam a kis varrókészletet amit neked szántam, bordószínű szattyánbőr, álom, kapcsos, aranylánccal, de még pénztárcának is jó lenne, és fényképet lehet tartani benne, direkte utazásra való, piramis van belenyomva, Szfinx, bazárba vettem, esz a méreg, hét cérna, tíz tű, két svejci kisolló, egyik körömvágó, aranyozott gyűszű, legszívesebben kidobnám az egészet a szemétkbe, nem elég, hogy elmész, azért hidd el, nehéz ez egy szülőanyának, pedig sose voltam jó anyád, önző voltam, rémesen, de az hogy van, hogy miközbe olyan mázsás a szívem, mint a kő, meg is könnyebbültem rettentően, mert biztosan érzem, hogy ott sokkal jobb lesz nektek mindkettőtöknek a népi demokráciájába, Robi sose találta itt a helyét, meg felfortyan mindenre, ő túl antiminden, neki nincs türelme, Romániába nem akar visszamenni, of course, nincs már ott senkije, úgyhogy nehogy nekem visszakéreckedjél ide! mink csak azért maradunk mert már kétszer cserélni hazát bajos ebbe a korba, ki kell tartani, és látod anyád milyen szorgalmas, végy példát rólam, még ki se tetted a lábad innen máris az asztalomnál ülök, ami kész csoda, hogy egyáltalán le tudok ülni a fenekemre, hogy van rá időm és hogy van még fenekem! és hogy kapok levegőt ebbe a

hőségbe, meleg május van, mint a kohóba, a ventilátor meg nem ér egy petákot se, csak kerreg a szoba sarkába, meg lehet tőle siketülni, aludni nem hagy, a levegő meg se mozdul, a rozoga asztal lába billeg, a toll kiszakítja a papírt, fáj a szemem is, és látod mégis írok, pedig hol a vérnyomásom? tessék, a papír olyan vékony, légipósta, kék, a betűimet se látom, esz a méreg, de ha Hannát kérdenéd, ő ugyanezt mondaná, hogy minél messzebb legyél innen, ha befejezi az iskolát, ő is új haza után néz, ma egész nap lóttam-futottam, persze fából vaskarika, szaladgáltam, mint egy utolsó cseléd az uradalomba az elvtársakhoz, meg a megszálló népséghez, be a pártba, ki a pártból, jó pofát vágni, engedély így, engedély úgy, könyörgés, mosolyogni, csak mert néhány zsidó néember jótekonysági vásárt akar csinálni ebbe a háborús időbe, kirakni a portékáját, meg gyűjtést rendezni, loholtam a tűző napon, lógott a nyelvem, lovam az nincs, de még egy árva kétpupú tevém se, csak a csótányok a konyhába, azokra nem ülök rá, se a seprűnyélre, a közlekedés minálunk pocsek, sőt, méreg, az ócska járgány kirázza a lelket az emberből, ebből tudom, hogy van lellem, mert estére nincs, mindenem csupa hőség és szemét az utcán sehohol egy árnyék a bőröm estére pikkelyes lesz mint a krokodilusé, azt kéne kiírni a zörgő bádobodegákra: ki itt fölszállsz, hagyj föl minden reménnyel, tegnap óta jobb nem lett, sőt ha lehet rosszabb, mert tanuld meg, valami mindig lehet rosszabb, zehuze, ha jön a busz, arra nem férek föl, hatan löknek félre, ha meg nem jön, akkor viszont soha nem jön, és akkor már az ember inkább hazamegy, mintsem hogy taxira költse a nemlétező moneyt, azok mind rablók, az összes driver, de ha mégis fölférek, és nem nyomnak rögtön agyon, akkor meg biztos, hogy a motor lerobban a világ végén ahol semmi keresnivalóm a város túlsó felén Holonban, tudomén? egy gyártelepen, vagy gépfegyverrel szállítanak le róla a brittek, akik mostanába egyáltalán nem akkora dzsentlemanok, mint a háború alatt voltak, most lettek idegesek, nervous guys, mert persze az összes jelenlegi zsidó terrorista náluk kapott kiképzést a nagy milhámába,¹ és meg vannak sértődve, mivelhogy ők merő szívjóságból felszabadítottak minket a náci uralom alól és mi ugye ezt így háláljuk meg, egy perc se múlt el a milhámá óta, már ők lettek az ellenség, a mieink kitanulták a brit vaslogikát, és most a britek minden sarkon megmotozzák az embert

1 milhámá – háború (héber)

a nyílt utcán, és hatszor kell igazolnod magad a rongyos papírjaiddal akárhova mész, megnézik van-e kézigránát a hónod alatt meg Molotov-koktéll a seggedbe, az ember lányának a szoknyája alá is bepofátlankodnának, csak pofátlankodjanak, azt mondom, nincs mit szégyellnem vén létemre, de nem panaszkodok, béke legyen, minden jobb, mint a háború vagy polgárháború, elég volt a milhámából, de most akkora feszültségek vannak megint, mióta felrobbantottuk a King Dávid szállodát Jerusálemben, és ott helybe meghaltak vagy hetvenen nincs nyugalom, de bármi történik, Apus akkor se engedi, hogy azt mondjam, *ők robbantottak*, nekünk mindig azt kell mondanunk, hogy *mi robbantottunk*, még akkor is, ha egyáltalán nem értünk vele egyet, sőt gyűlöljük, amit a mi terroristáink csinálnak, mert ölnek csálnak lopnak kegyetlenül, de Apus azt mondja, hogy azok is *mi* vagyunk, nem vitatkozok vele, ráhagyom, ez az ő filozófiája, szép tőle, mert mi vagyunk a gyilkosok is, meg az áldozatok is, erre a mentalitásra rá lehet fizetni, aszongya, de ennél nem tud jobbat, mert még mindig jobb, mintha, mintha, nem is tudom, már mit mondott, hogy minél jobb? ez az egész imamalom, ami folyik itt harminc éve, körbe-körbe, vagy ők robbantanak, vagy mink, vagy ők gyilkolnak, vagy mink, itt nem levegőt kapni, mégis itt kell élnünk, és csak arra kérlek, ha majd válaszolsz kicsi lányom, hogy te is mindent, de mindent írd meg nekem, amit látsz, amit érzel, a legtitkosabb gondolataidat is, kertelés nélkül, tudod, hogy anyádnak nem kell mellébeszélni, nuku hadova, mint nagyapád, a bölcs Salamon szokta volt mondani, Hanna, az a kis önféjú végleg odaköltözött a Norberthoz, nem hallgat rám, se az apjára, aki a szívét markolássza, na, ez tetszik Hannának, aki imádja froclizni az apját, biztos gyereket akar, Isten áldása rajtuk, Norbert jó fiú, csak öreg, meg német, meg zseni, na de ha a félnáci von Braun, az a jeke² rakétamérnök elvehette a 18 éves unokahúgát, úgy látszik most ez van divatba, öregúrak friss pipihúsra vágnak, húst egyáltalán nem lehet kapni, kenyeret jegyre se, ruhaanyagot feketeáron, gyümölcsöt valósággal lopni kell, tojásra úgy alkudozik az ember, mintha aranytojás volna, ha kibucból hoznak egyszem narancsot, az már nagy ajándék, magvakon élünk, mint a majmok, persze, ha a hirdetéseket nézed az újságba, ez itt a Kánaán, mert vannak azért gazdagok, de még milyen gazdagok! a Cote

2 német (jiddis)

dazúrön nyaralnak, aztán mikor visszajönnek ugyanúgy tépik a szájukat, eseménybe nincs hiány minálunk, szokás szerint minden percbe történik valami, unatkozni nem lehet, vagy kizárnak valakit a pártból, vagy agyonlőnek egy másikat a nyílt utcán, a legjobb barátod emigrál, a másikkal összeveszel egy életre, a rokonaid nem ismernek meg, legszívesebben leköpnének, az ember a plafonon van, pedig vigyázni kell a vérnyomással, Apus megtiltotta, hogy itthon politikáról beszéljünk, aztán mindig ő kezd, mert itt mindenki megbolondult, mindenki megbolondult, és mindent kétszer mond, kétszer mond, kétszer lő, kétszer lő, ahelyett, hogy egyszer gondolkodna, itt mind agyalágyultak, de nem csak az angolok, akik semmit sem tanultak és semmit sem felejtettek, hanem a szegény hülye arabok, meg a zsidók is, húznék a fajtámhoz, az állat is ahhoz hús, sajnos nem vagyok elég jó hazafi, a patriotizmus a mi családunkba nincs divatba, persze a zsidók is hülyék, mert azt hiszik, hogy annyira okosok, az itteni újmagyarok meg, arról jobb nem beszélni, mi van itten, miféle népség, pláne most, a háború után akik alijáztak,³ milyen vegyes banda, milyen mohók, milyen pénzéhesek, azt hitték, itt van a Kánaán, bevették a sok maszlagot, most aztán mehetnek követ törni, vagy lövöldözni, de van néhány rendes is közte, nem mondom, és vannak, akik megjárták a pokol legmélyebb bugyrait, és tudod, mire jöttem rá? attól, hogy valaki megjárta a poklot, *még nem biztos, hogy jobb ember lesz*, és van, hogy rosszabb ember lesz, és van, hogy angyal lesz, de semmire sincs garancia, *zehuze*, nem tudom, hova van az ember kulcsa rejtve, mindenki olyan, amilyen, *zehuze*, de hát mit is beszélek, úgy néznek rám, amikor pedig nekem van igazam, a mártírszemükkel, hogy felforr a vérem, de én itt voltam, ők meg ott, a tetovált szám a karjukon, iszonyú belegondolni is, itt nincs mit tenni, ezt én már nem tudom megváltoztatni, *zehuze*, csak tudnám, hol jártok most, egy szó se, semmi nem jött tőletek, Alexandriából igazán küldhettél volna egy lapot! Alexandria az ifjúságom! már egy hét is eltelt, nem jutottam hozzá, hogy folytassam a levélírást, szaladok a postaládához napjába háromszor teljesen értelmetlenül, a postás felhozná egyébként, levegőt se kapok, jópofa fiú, pisze és dadog, nagyon helyes pihés pófája van, és persze rájöttem, én, buta liba, hogy fogalmam sincs, hogy most hova küldjem a leveletem, csak

3 bevándoroltak (héber)

írom, írom, Boszniába vagy Pestre vagy Prágába vagy a Baleári szigetekre, poste restante, Európa poste restante, így olyan, mintha csak magamba beszélnék, ha belegondolok, a tegnapi napon ?csak? hárman haltak meg az újság szerint, de az újságoknak nem lehet hinni, mindenki a saját szája íze szerint írja meg, az igazságnak úgy látszik nem egy, nem is két oldala van a Stern-banda már megint bankot rabolt, tudod-e, hogy a római Brit embassy⁴ is az Irgun vállalta magára? persze ki nem tudta? színtiszta terrorizmus, ölni kell, mondta Lenin, cél szentesíti az eszközt, de nem mindegy, hogy miért kell ölni, de leginkább nem kell ölni, és persze valakit megkéselték az óvárosban, női ruhába öltözött kamaszok, kezükben konyhakéssel elvágnák bárki torkát, vagy hazafiságból, az ilyen hazafiság most nagyon keresett a véres hazafiság vagy mert éhesek fél fillérére, Apus mondja, hogy a Flavius ezt már mind megírta, fel is olvasta a részt, szörnyű, hogy minden ismétlődik, forrófejűek bosszúszomjasak fanaticusak, nem is hisznek semmiben, ráadásul a jó öreg mufti is össze-vissza beszél, elhordhatná az irháját, persze 26 óta nincs eszénel, azóta szítja a hangulatot, nem meri idetólni a képét, Kairóból üzenetet, neki a náci is elég jók voltak, ha arról volt szó, hogy velünk leszámoljon, a szegény fellahok meg, az ágrólszakadtak, akik egyik napról a másikra földönfutókká lettek, és már dolgozni sem hagyják őket, nem hogy földjük lenne, ölni kezdenek, az emberélet itt nem ér egy petákot se, tiszta Mexikó, meg a sok leszerelt katona, aki nem akar hazamenni, lengyelek, olaszok, hogy ki lőtt le kit, azt nem tudni, de az tényleg borzasztó ronda volt, amit a Ben Yehudán műveltek az autóbombával, ráadásul két angol dezertőr, 52 halott, csak mert az egyik menyasszonyát elcsábította egy zsidófiú? az éccaka kellős közepén, az angolok meg egyet tudnak, rögtön lezárják az összes utakat, mindenhol szögesdrótok, már tisztára beszögesdrótozták magukat, rettegnek a Molotov-koktéloktól, a katonák laktanyafogságban vannak, nehogy bármelyik oldalra álljanak, egyik ide, másik oda, egyik mert zsidó lányba szerelmes, vagy mert született antiszemita, minden hivatal körül háromszoros szögesdrót, előtte egy tank meg egy ór, hiába süt a nap, egy igazi angol nem tud lebaratolni, piros lesz mint a főttrák a szeplős pófája, megérdemlik, a civilizáció koronája, a British Empire, az egész mandátum mehet a fe-

4 követség (angol)

nébe a dual obligationjével együtt, az a Churchill ezt is jól elszurta, azt mondják unalmába tájképfestő, nem hiszem, tájképfestő nem hazudik, Hitler is szeretett festeni, mióta nem ő a miniszterelnök egyfolytába vedel, nemmondom van az angolok között egy-két rendes is, csinos jól borotvált pofák, nem büdösek, mindig mosak-szanak, irtó udvariasak, de ha félnek, akkor ők is könnyen megnyom-ják a ravaszt, a golyó pedig nem nézi, kit talál el, naponta agyonlőnek egy tyúktolvajt, na de ha ezek itt elmenekülnek, mint a patkány a süllyedő hajóról, akkor mi lesz itt *helyette*? még belegondolni is rossz, egy nagy vákuum, egy lyukas lyuk, amin még a lyuk is kifolyik, a nacionalizmus méreg, mindenki mindenki ellen, persze reméljük a legjobbakat, de ezek most már jó papírral se engednek át, a városok között órákba telik az út, egyik faluból nem tudsz eljutni a másikba, a jó papír pontolyan gyanús, mint a rossz, teljes hírzárlat és teljes blokádnak, posta sincs, úgyhogy most ez a levél csak úgy lesz a világba, írom-írom, el se küldöm, hanem talán csak hetek múlva adom föl, valahogy nyugtalan vagyok és tehetetlen, és a levélírás megnyugtat annyira amennyire, és amennyire örülök, hogy végre elindultatok, amennyire boldog vagyok, hogy elmentetek innen végre, annyira sajnó a szívem, magam se tudom, mi van velem, mert még nem vagyok annyira öreg, hogy azt hihessem, hogy soha többé nem találkozunk ebbe a büdös proliéletbe, nem érzem magam öregnek, nem én, nem is vagyok öreg, tudod, hogy hány hím nyála csorog még, ha meglát, a minap is egy jópofa fiú odalép hozzám a boltban, hogy valahonnan ismer, persze honnan ismerne? én csak mosolyogtam, szerintem fülig vörösödtem, mint egy elsőbálozó, de hát nem lehet semmi, Apus a minden, újra szerelmes vagyok bele, csak épp a gyerekeim felnőttek, ez az élet rendje, és ezzel a te elutazásoddal drága bubalém valahogy úgy vagyok, mint a moldvai zsidó a süvegével, ha megvan az is baj ha nincs meg az is baj, szóval amennyire örülök, hogy végre elszántad magad, annyira fáj a szívem, az én kemény, gonosz, szívtelen önző anyaszívem, mer engem csak az ügy érdekel, az minden, a család csak második, meg hogy annyi lányt örökbe fogadtam, és a saját lányaimat elvertem a háztól, hát ilyen gonosz az emberek nyelve, lehet, hogy igazuk is van, persze nem igazán, szerintem én csak jót tettem veletek, de hát nyilván az ifjúságom múlik el most, hogy te innen elmész, és ezt érzem én át, és ezért ver úgy a szívem, Apus már alszik, én nem tudok, kijöttem ide, gyertyát gyújtottam, olvasni nem tudok, mert teljes elsötétítés van,

nem akarok semmi házkutatást, és mostanáig forgolódtam-forgolódtam, nem érdekel engem a munkásosztály érdeke, nem érdekel engem a világproletariátus, meg a dicsőséges jövő, engem csak az az egy érdekel, hogy teveled meg Hannával mi van, hogy a két lányom boldog legyen, az én szívemből most letört egy nagy-nagy darab, utálok, ha érzélgős vagyok, az esküvődön, 46-ba, Hanukakor, érdekes, még nem éreztem, ahogy ott ültél, fátyollal a fejedben és hímzett fehér ruhádba, és mosolyogtál, rádesett a fény, mint egy gyémántkorona a bámulatos almafamosolyoddal, ami beragyogott mindent, a szép kredenc előtt, amit úgy irigylek a Rebekától, a napra lehetett nézni de terád nem

(*Magyar Lettre Internationale*, 2006. tavasz)

FORGÁCH ANDRÁS 1952-BEN SZÜLETETT BUDAPESTEN. PRÓZÁT ÉS DRÁMÁT IS ÍR, MŰFORDÍTÁSSAL FOGLALKOZIK. SZÉP ERNŐ-DÍJAS.